

Facultat de Ciències de l'Educació

Curs 2001-2002
Codi: 22013 Crèdits 8
Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Objectius

Facilitar el coneixement de l'origen i evolució del psiquisme humà, dels processos, dels factors, així com de les condicions internes i externes que hi estan implicats.

Analitzar els processos de desenvolupament i aprenentatge des d'una perspectiva evolucionista, històrica i social, i interactiva.

Potenciar la reflexió, el rigor de pensament, i la discussió fonamentada, per tal de construir criteris psicopedagògics potenciadors de les capacitats de tots/es els nens i nenes.

Desenvolupar una metodologia de treball, tan individual com en grups, que faciliti el debat i la cooperació, la recerca, l'anàlisi de les fonts d'informació i la realització acurada dels treballs proposats.

Temari

0. Justificació del marc de la psicologia evolutiva, de la necessitat d'ampliar la nostra comprensió de la persona humana, fent recurs a la neurologia, a la sociologia, a la pedagogia, i en general a tots aquells coneixements que ens han d'ajudar en la formació d'un bon professional de l'ensenyament.

1. L'EVOLUCIÓ

Concepte de canvi en l'Univers. La matèria i la matèria viva. Filogènesi i Procés d'hominització. Els processos biogenètics i la cultura. Procés d'individuació i concepte de diversitat.

2 EL DESENVOLUPAMENT EN LA PRIMERA INFÀNCIA I L'EDAT ESCOLAR

Diferents perspectives teòriques de la Psicologia evolutiva i de l'educació

Anàlisi comparativa dels diferents models teòrics i llur influència en l'orientació de l'acció educativa.

Gènesi i desenvolupament de les funcions humanes en la primera infància i en l'edat escolar.

-3. BASES NEUROBIOLÒGIQUES DEL DESENVOLUPAMENT HUMÀ.

L'equip biogenètic. L'organització morfofuncional del Sistema Nerviós. El S.N. com a sistema de relació i substracte fisiològic del processament de la informació i de l'aprenentatge, així com dels nivells d'expressió i comunicació humans.

Característiques psicobiològiques a destacar: potencialitat, plasticitat i interfuncionalitat

-4. CONDICIONS SOCIOHISTÒRIQUES DEL DESENVOLUPAMENT

Contexte, medi i cultura, com a conceptes que s'han de contemplar des d'una perspectiva dinàmica de canvi en el temps i en l'espai.

Societat, escoles, famílies i llurs interrelacions. Les relacions intra-grup, inter-grups i interpersonals.

Concepte d'heterogeneïtat individual i col.lectiva. Concepte d'identitat i de pertinença.

La cultura escolar i les cultures dins de l'escola.

-5.L'APRENTATGE

L'aprenentatge com a modificador d'algunes funcions dels "gens" i dels circuits neurològics.

L'aprenentatge com a procés social i interpersonal

L'aprenentatge com a procés intrapersonal

Diferents concepcions de l'aprenentatge i les seves implicacions en la concepció de l'ensenyament.

Aprenentatge i desenvolupament

Metodologia

- Els alumnes partint dels següents supòsits:
- Presentació i explicació per part del professor dels continguts de la matèria.
- Lectura de la documentació i bibliografia proposades, així com el visionat de material audiovisual..
- Anàlisi dels continguts i elaboració de criteris adients per comparar, ordenar, i valorar els coneixements que van adquirint.
- Es faran treballs en grup i individuals.
- Es farà recurs al debat i a exposicions a classe.
- Treball pràctic que es fonementarà en l'observació, alguna sortida, i en situacions creades a classe en petits grups.
- Es considera important el treball de reflexió i d'aclariments que es dugui a terme en les tutories.

Avaluació

S'avaluaran tots els treballs, orals o escrits, individuals i en grup.

Hi haurà dues proves , una per cada semestre. Per la nota final es tindrà en compta l'actitud de rigor i de disciplina intel·lectual en tot el procés d'aprenentatge.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA-Manuals

BERGER, K. S., THOMPSON, R. A. (1995) *Psicología del desarrollo: Infancia y adolescencia*, Madrid: Médica Panamericana, 1997.

BOTKIN, J. W., ELMANDJRA, M., MALITZA, M. (1990), Informe al Club de Roma *Aprender, horizontes sin limites*, Madrid. Santillana-Aula XXI.

COLL, C., PALACIOS, J., MARCHESI, A. (Comp.) (1990) *Desarrollo Psicológico y educación. II. Psicología de la Educación*, Madrid: Alianza Psicología.

CHANGEUX, J. P.; (1986) *El hombre neuronal*. Madrid: Espasa Calpe.

DELVAL, J. (1994) *El desarrollo humano*, Madrid: Siglo XXI.

- HOFFMAN, L. et al. (1995) *Psicología del desarrollo*, Madrid: Mc. Graw-Hill
- MARTÍ, E. (1991) *Psicología evolutiva. Teorías y ámbitos de investigación*, Barcelona: Anthropos
- MARCHESI, A., MARTIN, E. (1998) *Calidad de la enseñanza en tiempos de cambio*, Madrid: Alianza
- MIRANDA, A., JARQUE, S. y AMADO, L. (1999), *Teorías actuales sobre el desarrollo*, Málaga: Aljibe
- SILVESTRE, N., SOLÉ, M. R. (1993), *Psicología Evolutiva. Infancia, preadolescencia*, Barcelona : CEAC

BIBLIOGRAFIA -Temes específics

- ALONSO, M. MATILLA, L., VÁZQUEZ, M. (1995), *Teleniños públicos, Teleniños privados*, Madrid: Ediciones de la Torre.
- ALONSO TAPIA, J. (1991), *Motivación y aprendizaje en el aula. Como enseñar a pensar*. Madrid: Santillana
- ANGUERA, M. T. (1988), *L'observació a l'escola*, Barcelona: Graó
- BRONFENBRENNER, U. (1979), *La ecología del desarrollo humano. Experimentos en entornos naturales y diseñados*, Barcelona: Paidós, 1987
- BRUNER, J. S. (1971), *La importancia de la educación*, Barcelona: Paidós, 1987
- BRUNER, J. S., HASTE, H. (Comp.) (1987), *La elaboración de sentido. La construcción del mundo por el niño*, Barcelona: Paidós, 1990
- BRUNER, J. S (1995), *La educación puerta de la cultura*, Madrid: Aprendizaje-Visor, 1997
- CLAXTON, G. (1984), *Vivir y aprender. Psicología del desarrollo y del cambio en la vida cotidiana*, Madrid: Alianza, 1987
- CLEMENTE, R. A. i HERNANDEZ, C. (1996), *Contextos de desarrollo psicológico y educación*, Málaga: Aljibe.
- ENTWISTLE, N. (1987), *La comprensión del aprendizaje en el aula*, Barcelona: Paidós, 1988
- ELKONIN, D.B. (1980) *Psicología del juego*, Madrid. Aprendizaje Visor.
- FERNANDEZ BERROCAL, P., MELERO ZABAL, A. (Comps.) (1995) *La interacción social en contextos educativos*, Madrid: Siglo XXI
- FERNÁNDEZ-RAÑADA, A. (1995), *Los muchos rostros de la ciencia*, Oviedo: Nobel
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1995), *Nous models de família en l'entorn urbà*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Dep. de Benestar Social
- GAUTHIER. (1999), *La moral por acuerdo*, Barcelona :Gedisa.
- KAYE, K. (1982), *La vida mental y social del bebé. Cómo los padres crean personas*, Barcelona: Paidós, 1986
- KYMLICKA, W. (1999), *Ciudadanía Multicultural*, Barcelona,EdiUOC.

- LURIA, A. R. (1969), *Las funciones psíquicas superiores y su organización cerebral*, Barcelona: Fontanella, 1983
- LURIA, A. R. (1975), *Introducción evolucionista a la psicología*, Barcelona: Fontanella, 1977
- MANNING, M. y alt. (2000), *Inmersión temática*, Barcelona: Gedisa
- MARTINELLO, M., COOK, G. (2000), *Indagación interdisciplinaria en la enseñanza-aprendizaje*, Barcelona: Gedisa
- MIR, C. (1998), *Cooperar en la escuela. La responsabilidad de educar para la democracia*, Barcelona: Graó
- MOLINA, L. (1997), *Participar en contextos de desarrollo y aprendizaje*, Barcelona: Paidós
- MORIN, E. (1999) *Introducción al pensamiento complejo*, Barcelona: Gedisa.
- MORIN, E. (2000), *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*, Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya
- PUIGDELLÍVOL, i., (coord.) (1993), *Necessitats educatives especials* vic: Eumo.
- Riviere, A. (1985), *La psicología de Vigotski*, Madrid: Aprendizaje-Visor.
- ROGOFF, B. (1990), *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*, Barcelona: Paidós, 1993
- SMIRNOV, A. A. (Coord.) (1960, per a l'edició en castellà), *Psicología*, México: Grijalbo, 1982
- SPRINGER, S.P., DEUTSCH, G. (1984) *Cerebro derecho, cerebro izquierdo*.
Barcelona: Gedisa.
- SMIRNOV, A. A. (Ed.) (1978), *Fundamentos de Psicofisiología*, Madrid: Siglo XXI, 1983
- UNICEF (2000), *Estado mundial de la infancia 2000*, New York: UNICEF
- UNESCO.:Informe de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI, presidida por Jacques Delors, *La educación encierra un tesoro*, Madrid: Santillana.
- VIGOTSKI, L. S. (1930-1935 documentos originales, 1978 per a la edic. en anglès), *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*, Edición per compte de M. Cole i colbs., Barcelona: Crítica/Grijalbo, 1979
- WALLON, H. (1951), *La evolución psicológica del niño*, México: Grijalbo, 1974
- WALLON, H. (Comp. a cargo de J. Palacios, 1980), *Psicología del niño. Una comprensión dialéctica del desarrollo infantil*, 2 vols., Madrid: Pablo del Río
- WITTROCK, M. C. (Ed.) (1986), *La investigación de la enseñanza. II. Métodos cualitativos y de observación*, Barcelona: Paidós, 1989